

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK CHEMICZNYCH

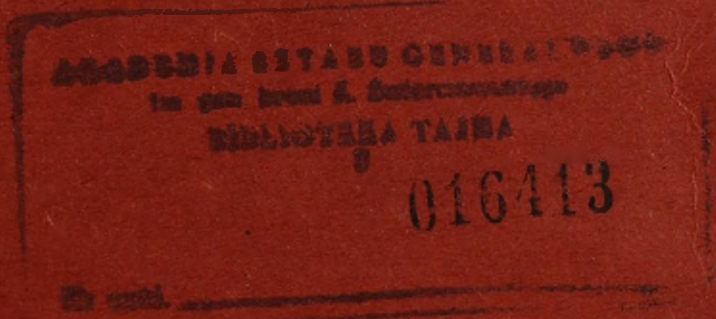
~~TAJNE~~

Egz. Nr 50

mjr NAWROCKI

**ZASADY ORGANIZACJI
I PROWADZENIA OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ
W WALCE OGÓLNOWOJSKOWEJ**

15242

15242

REMBERTÓW

PAŹDZIERNIK

1957

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WOJSK CHEMICZNYCH

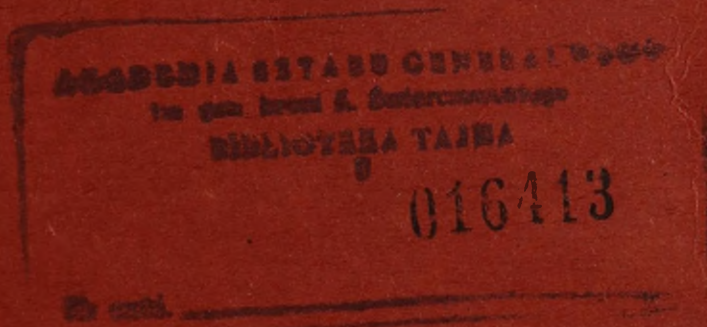
TAJNE

Egz. Nr 50

mjr NAWROCKI

**ZASADY ORGANIZACJI
I PROWADZENIA OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ
W WALCE OGÓLNOWOJSKOWEJ**

15242

15242

Przewl. Prot. nr. 12357 Jan

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA CHEMII WOJSK CHEMICZNYCH

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY CHEMII WOJSK CHEM.

/-/ CYBULSKI, ppłk

1.1.1957

Egz. nr. 50

mjr NAWROCKI

ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA OBRONY PRZECIW-
CHEMICZNEJ W WYPADEK OGÓLNOWOJSKOWEJ.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. broni K. Świerczewskiego

Dział
Nr. 15242

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

Im. gen. broni K. Świerczewskiego

BIBLIOTEKA TAJNA

016413

Rembertów

ppłk

1957 r.

- I. Temat: Zasady organizacji i prowadzenia obrony przeciwchemicznej w walce ogólnowojskowej.
- II. Cel: Zapoznać słuchaczy z ogólnymi zasadami obrony przeciwchemicznej w walce ogólnowojskowej.
- III. Z a g a d n i e n i a :

Wstęp.

- 1/ Rozpoznanie chemiczne, i promieniowania.
- 2/ Zerwanie lub osłabienie napadu środkami trującymi, promieniotwórczymi.
- 3/ Ochrona wojsk przed porażeniem środkami trującymi, promieniotwórczymi i bakteryjnymi.
- 4/ Likwidacja skutków napadu chemicznego skażenia promieniotwórczego i bakteryjnego.
- 5/ Własności obrony przeciwchemicznej tyłów.
- 6/ Obowiązki dowódcy i sztabu w zakresie obrony przeciwchemicznej.

Użycie trucizn na polu walki okrężnej w celu pokonania przeciwnika napotykaemy u niektórych narodów na wszystkich szczeblach ich rozwoju.

Trucizny przenoszone były do organizmu za pomocą zatrutych strzał, broni ręcznej, pokarmów, źródeł wody itp. Jednocześnie na polu walki spotykamy sporadycznie występujący odmienny sposób użycia trucizny, mianowicie: zatruwania chemicznymi i gryzącymi dymami powietrza, w którym znajduje się przeciwnik.

Rozwój chemii i przemysłu chemicznego od połowy XIX wieku spowodował, że idea użycia środków chemicznych dla celów wojennych w postaci środka trującego, mogła być urzeczywistniona. W obawie przed tą ewentualnością państwa europejskie zabezpieczają się umową międzynarodową, zobowiązując się nie stosować na wojnie środków trujących, co zostało umieszczone w Przepisach o prowadzeniu wojny lądowej, opracowanych na Hadze w latach 1899 i 1907. Jednocześnie umowy międzynarodowe nie potrafiły zabezpieczyć ludności od użycia na polu walki środków trujących.

Podczas I wojny światowej strony walczące wprowadziły na pole walki szereg nowoczesnych środków walki, między którymi poważne stanowisko zajęły bojowe środki trujące.

Szybkość rozwoju wojny chemicznej tłumaczy się szeregiem czynników, wpływających na ten rozwój, spośród których najważniejsze było: osiągnięcie bardzo dodatnich wyników pod względem skuteczności działania bojowych środków chemicznych oraz stale przez cały czas wojny dążenie walczących do zastosowania takiego środka chemicznego, przed którym przeciwnik nie byłby w możności się bronić.

To stałe współzawodnictwo w wynajdywaniu coraz to nowych środków trujących o nowych właściwościach pod względem działania wynikało z tego powodu, że strona zaskoczona nowym środkiem napadu, starała się natychmiast zmniejszyć jego skuteczność przez zastosowanie odpowiednich środków obronnych.

Początek wojny chemicznej ma swoje przyczyny również w tym współzawodnictwie walczących o zastosowanie lepszych i skuteczniejszych metod i środków walki.

Każdy napad, każde działanie zaczepne musi wywołać konieczność obrony. Napadnięty stara się zawsze uniknąć ciosów przeciwnika i dobrze zabezpieczony od nich, rozpoczyna sam napadać i zadawać ciosy.

Jeżeli jednak strony walczące mają równe siły pod względem środków napadu i obrony, następuje chwilowy zastoń w walce oraz wyszukiwanie nowego skutecznego środka. Niemcy jednak ~~sięgnęli~~ ~~po ten środek~~ ~~walki~~ ~~i rozpoczęli~~ ~~wojnę~~ ~~chemiczną.~~ ~~Początek~~ ~~wojny~~ ~~chemicznej~~ ~~datuje~~ ~~się~~ ~~od~~ ~~dnia~~ ~~22~~ ~~kwiet-~~
nia 1915 r.

Na sześćdziesięcioletnim odcinku pod YPRES Niemcy wypuścili środek trujący, chlor z butli metalowych na pozycje francuskie. Ponieważ sprzymierzeni nie posiadali żadnych środków ochronnych przed tego rodzaju nowym środkiem walki, Niemcy osiągnęli zupełne zaskoczenie. Po upływie 15 minut t.j. czasu trwania napadu chemicznego. Francuzi ponieśli straty 15.000 ludzi z czego 5.000 zmarło. Sami Niemcy nie spodziewali się takich wyników, gdyż nie wykorzystali tego momentu i nie przekamali frontu, nie będąc do tego dostatecznie przygotowani. Od tego czasu zaczyna rozwijać się obrona przeciwchemiczna. Sprzymierzeni wprowadzają na zaopatrzenie żołnierzy na froncie poduszcзки zrobione z merli, nasyczone roztworem chemicznym niszczącym chlor. Poduszcзки te chroniły usta i nos. Niemcy, zachęceni powodzeniem, wykonali szereg następnych napadów falowych chlorem, do którego pod koniec 1915 roku dodawali fosgen. Największy skutek uzyskał napad, wykonany na froncie rosyjskim pod Bolimowem w maju 1915 roku, gdzie straty po stronie rosyjskiej wyniosły 9.000 ludzi, z spośród których 6.000 zginęło. Inne napady wykonywane w późniejszych terminach, straciły już na swojej skuteczności wskutek zastosowania obrony przeciwchemicznej u sprzymierzonych.

Pierwszą odpowiedź sprzymierzonych w dziedzinie wojny chemicznej przypada dopiero na wrzesień 1915 r., gdyż w tym miesiącu wykonali Anglicy pierwszy napad falowy w bitwie pod LOOS.

W roku 1916 środki trujące zaczynają być stosowane przy pomocy pocisków artyleryjskich.

Początek tej walki dają Francuzi, wyrzucając na Niemców w lutym 1916 r. pociski artyleryjskie, napełnione fosgenem. Niemcy odpowiadają również intensywną walką chemiczną przy pomocy artylerii, rozpoczynając ją pociskami napełnionymi dwufosgenem.

W roku 1917 wojna chemiczna dochodzi do bardzo wielkiego napięcia. Anglicy chcąc uzyskać zaskoczenie napadniętego przez wytworzenie na pozycjach przeciwnika w czasie zbliżonym do jednej sekundy jak najwyższego stężenia środków trujących, wprowadzają na pole walki miotacze Livensa, wyrzucającego bomby, ważące około 30 kg., zawierające fosgen lub mieszaninę fosgenu z innymi środkami trującymi.

Niemiecka artyleria w nocy 12/13 lipca 1917 r. pod IPRES ostrzelała pozycje angielskie pociskami napełnionymi iperytem, który działał ~~na~~ ^{na} cały organizm a ówczesna maska przeciwgazowa ~~chroniła~~ chroniła tylko drogi oddechowe, w tym wypadku przy zastosowaniu iperytu żołnierz był zupełnie bezbronny.

Straty po stronie koalicji były bardzo duże i wynosiły około 6.000 zatrutych - oparzonych.

Od tej chwili Niemcy co kilka dni ostrzeliwują pociskami "czółty krzyż" - iperyt, pozycje angielskie pod IPRES. Straty angielskie od nowego środka trującego w ciągu pierwszego miesiąca były większe niż straty od wszystkich poprzednich środków trujących. Pierwsze napady iperytem spowodowały znaczne straty w szeregach wojsk angielskich skoncentrowanych do ofensywy na froncie północnym, którą odłożono na kilka tygodni.

Jako przykład mogą służyć straty Anglików na odcinku między Nieuport a Antwerpią, sięgając 15.000 zatrutych w ciągu niespełna 3 tygodni.

Obrona przeciwchemiczna w ciągu 1916 i 1917 r. wskutek pojawienia się coraz to nowych środków trujących przechodziła stały rozwój w kierunku ulepszenia.

Pod koniec wojny obydwie strony walczące posiadają maski ochronne na całą twarz, pochłaniacz z węglem aktywowanym, z dodatkiem niezbędnych chemikali.

Zestawienie na okres I wojny światowej środków napadów chemicznych i obrony przeciwochemicznej.

	Wyprowadzono środków trujących / oprócz chloru /	Ilość poc. art. ze środkiem trującym.	Ilość masek p.gaz. nowego typu.
Niemcy	50.000 ton	34.000.000	14-15 milj.
Francja	25.600 "	17.000.000	35 "
Anglia	20.000 "	-----	-----
St. Zjedn.	10.000 "	1.300.000	----- 5,2m.
Rosja	-----	-----	10 milionów

Statystyka strat od środków trujących jest niedokładna, gdyż podaje ilość zatrutych przyjętych do szpitali, natomiast ci, co zmarli na polu walki, dostali się do niewoli lub byli lekko uszkodzeni, nie zawsze są uwzględnieni.

	zatrutych	wypadki śmiertelności	% śmiertelności
Rosja	475.340	56.000	11,7
Francja	130.000	8.000	4,2
Anglia	130.983	6.062	3,3
Niemcy	70.663	2.280	2,9
St. Zjedn.	70.752	1.421	2,0
Italia	13.000	4.627	34,7
Ogólna ilość	1.009.036	78.390	7,7

Doświadczenia pierwszej wojny światowej wykazały skuteczność środków trujących, szczególnie przy masowym ich użyciu. Analiza przyczyn, które spowodowały pojawienie się nowej broni chemicznej, wykazuje, że były nimi :

- 1/ Brak metalu /gdy zostały wyczerpane zapasy mobilizacyjne/.
- 2/ Chęć odciążenia na npla nowym nieznanym środkiem bojowym.

3/ Tendencja do wykorzystania ~~wszystkich gałęzi przemysłu~~ i posiadanych przez dany kraj zasobów dla potrzeb wojennych.

4/ Niewysoki koszt i łatwość produkcji.

W okresie międzywojennym w wojnach lokalnych, środki trujące były stosowane przez faszyzm włoski w Abisynii w 1936 r. w wyniku czego jedna trzecia część strat w armii abisyńskiej i ludności cywilnej była wynikiem stosowania środków trujących przez Włochów.

W tym samym okresie włosko - niemieccy i hiszpańscy interwenci w wojnie przeciwko republikańskiej Hiszpanii zastosowali pod Madrytem pociski chemiczne.

W roku 1937 w okresie napaści imperialistów japońskich na naród chiński pod Szanghajem Japończycy kilkakrotnie stosowali środki trujące przy pomocy artylerii.

W drugiej wojnie światowej środki trujące oprócz stosowania ich przez hitlerowców w komorach gazowych do masowego ludobójstwa - stosowane nie były.

Jednakże cały szereg niezbitych faktów w okresie drugiej wojny światowej dowodzi, że Niemcy dokładnie przygotowywali się do wojny chemicznej / szczególnie dokumenty, oraz zapasy bojowych środków trujących na składach /.

W latach powojennych w Anglii, Francji i Stanach Zjednoczonych prowadzone są intensywne badania nad rozwojem środków trujących o działaniu paralityczno - drgawkowym / paraliż systemu nerwowego /. Obok powszechnie znanego tabunu przedmiotem badań są :

- sarin /w ciągu 1944 r. w Niemczech wyprodukowano go w ilości 30 ton/,
- DFP /w Anglii prowadzi się nad nim badania w laboratorium chemicznym uniwersytetu w Cambridge/,
- soman /był produkowany w Niemczech w małych ilościach do celów laboratoryjnych./

Według oficjalnego komunikatu Ministerstwa Obrony USA w okresie od 1.XI. do 15.XII.1955 r. w stanie Luizjana odbyły się największe od chwili zakończenia drugiej wojny światowej manewry armii lądowej i lotniczej, podczas których były stosowane pociski zdalnie kierowane oraz "inscenizowana" wojna chemiczna i bakteryjna.

W takich warunkach niebezpieczeństwo użycia w przyszłej wojnie środków trujących oraz innych rodzajów broni masowego rażenia istnieje. W związku z tym wojska powinny być zawczasu przygotowane do działań w warunkach użycia broni masowego rażenia, a dowódcy wszystkich szczebli w każdym rodzaju działań bojowych obowiązani są organizować obronę przeciwochemiczną.

Obrona przeciwochemiczna wojsk jest jednym z zasadniczych elementów zabezpieczenia chemicznego działań bojowych. Organizuje się ją w celu zabezpieczenia wojsk przed niespodziewanym użyciem przez npla środków trujących, promieniotwórczych i bakteryjnych oraz zapewnienia im swobody działania w warunkach obustronnego zastosowania broni atomowej i chemicznej.

Obrona przeciwochemiczna wojsk obejmuje następujące przedsięwzięcia :

- rozpoznanie chemiczne i promieniowania, powiadamianie wojsk o napadzie chemicznym i promieniotwórczym npla,
- zerwanie lub osłabienie napadu chemicznego, promieniotwórczego i bakteryjnego npla,
- ochrona wojsk przed porażeniem środkami trującymi promieniotwórczymi i bakteryjnymi,
- likwidację skutków napadu chemicznego, promieniotwórczego i bakteryjnego npla.

1. ROZPOZNIANIE CHEMICZNE PROMIENIOWANIA.

Rozpoznanie chemiczne i promieniowania organizuje się i prowadzi w celu dostarczenia na czas danych koniecznych do zastosowania zawczasu odpowiednich środków w celu osłabienia lub zerwania napadu nieprzyjaciela środkami trującymi i promieniotwórczymi oraz przedsięwzięcia środków ochrony stanu osobowego przed porażeniem tego rodzaju środków.

Rozpoznanie chemiczne i promieniowania organizuje sztab ogólnowojskowy przy bezpośrednim współudziale szefa zabezpieczenia chemicznego. Prowadzą je nieprzerwanie pododdziały, oddziały i związki taktyczne wszystkich rodzajów wojsk, we wszystkich rodzajach działań bojowych.

Rozpoznanie chemiczne i promieniowania w zależności od wykonywanych zadań dzieli się na :

- rozpoznanie chemiczne i promieniowania nieprzyjaciela,
- rozpoznanie chemiczne i promieniowania terenu,
- obserwację chemiczną i promieniowania,
- rozpoznanie pogody.

ROZPOZNIANIE NIEPRZYJACIELA

Zadaniem rozpoznania chemicznego i promieniowania nieprzyjaciela jest :

- zbieranie, studiowanie i opracowywanie danych o sposobach i taktyce stosowania środków masowego rażenia przez nieprzyjaciela,
- ustalić obecność pododdziałów /oddziałów/ chemicznych nieprzyjaciela przed własnym frontem / ich ugrupowanie, numeracja, skład bojowy, uzbrojenie /,
- ustalić obecność środków napadu chemicznego i promieniotwórczego znajdujących się na uzbrojeniu piechoty, artylerii, lotnictwa, wojsk pancernych i inżynierskich,
- ustalić stan obrony przeciwchemicznej wojsk nieprzyjaciela,
- ustalić rozmieszczenie składów i baz chemicznych nieprzyjaciela,
- ustalić rubieże napadu falowego dymów trujących oraz rubieże zapór chemicznych i inżynierskich -
 - chemicznych nieprzyjaciela,
- zdobycie wzorów nowego sprzętu i uzbrojenia, środków obrony przeciwchemicznej oraz próbek środków stosowanych przez nieprzyjaciela.

Zadania te wykonują pododdziały rozpoznawcze wszystkich rodzajów wojsk w czasie wykonywania swoich zadań ogólnych i specjalnych.

W celu wykonania specjalnych zadań rozpoznania chemicznego, patrolom rozpoznawczym, samodzielnym patrolom rozpoznawczym, oddziałom rozpoznawczym i oddziałem wydzielonym przydzielają się chemików zwiadowców lub specjalne

patrole rozpoznania chemicznego w składzie 3-6 chemików z pododdziałów /oddziałów/ obrony przeciwchemicznej.

Oprócz tego dane z rozpoznania chemicznego i promieniowania nieprzyjaciela otrzymuje się od sąsiadów i sztabów przełożonych, sztabów rodzajów wojsk, badanych jeńców, ludności miejscowej, studiowanie zdobytych dokumentów.

Rozpoznanie zapór chemicznych przed ich podważeniem prowadzi się w ten ^{sam} sposób jak rozpoznanie pól minowych, rozpoznanie prowadzą pododdziały obrony przeciwchemicznej, w skład których przydziela się 2 - 3 zwiadowców z pododdziałów wojsk inżynieryjnych.

Rozpoznanie zapór inżynieryjno - chemicznych prowadzą pododdziały wojsk inżynieryjnych, w skład których przydziela się 2 - 3 chemików zwiadowców z pododdziałów obrony przeciwchemicznej,

Wszystkie dane rozpoznania chemicznego i promieniowania nieprzyjaciela zbiera się i studiuje w sztabach prowadzących rozpoznanie, a które przekazuje się do sztabów wyższych.

Oficer rozpoznawczy / wydział, oficer rozpoznawczy pułku/ jest bezpośrednim organizatorem wykonania wszystkich przedsięwzięć z rozpoznania chemicznego i promieniowania nieprzyjaciela.

ROZPOZNIANIE TERENU

Zadaniem rozpoznania chemicznego i promieniowania terenu jest :

- ustalić obecność odcinków terenu skażonego środkami trującymi i promieniotwórczymi w rejonach rozmieszczenia wojsk na postoju, na drogach przemarszu, w rejonach ześrodkowania, w rejonach podstawy wyjściowej do natarcia lub w rejonach, odcinkach i pasach zajmowanych do obrony, w pasach i na kierunkach natarcia wojsk, a także w rejonach rozmieszczenia tyłów,
- ustalić rodzaj środków trujących, którymi odcinek terenu został skażony, pobrać próbki środków trujących i promieniotwórczych w wypadku skażenia tymi środkami,

- ustalić charakter gleby i roślinności na terenie skażonym,
- ustalić drogi lub obejścia odcinków terenu skażonego,
- określić natężenie promieniowania na odcinkach terenu skażonego, przede wszystkim w rejonach rozmieszczenia wojsk,
- określić wpływ warunków terenowych na zachowanie się środków trujących i promieniotwórczych,
- określić stopień skażenia sprzętu, uzbrojenia, powietrza, wody i gruntu w rejonie skażonym,
- stwierdzić obecność i możliwość wykorzystania miejscowych środków dla celów obrony przeciwochemicznej.

Zadania rozpoznania terenu wykonuje się przez :

- działanie samodzielnych patroli rozpoznania chemicznego i pododdziałów rozpoznania chemicznego,
- działanie chemików zwiadowców i patroli rozpoznania chemicznego w składzie pododdziałów rozpoznawczych, ~~ubezpieczenia i zabezpieczenia ruchu,~~
- prowadzenie ciągłej obserwacji chemicznej i promieniowania.

W zależności od wykonywanych zadań, sytuacji i charakteru skażenia, samodzielne patrole rozpoznania chemicznego / dozometryczne / mogą być pieszo, na samochodach / transporterach opancerzonych /, czołgach i samolotach.

Patrole rozpoznania chemicznego wydziela się w oddziałach i związkach taktycznych z pododdziałów obrony przeciwochemicznej.

OBSERWACJA CHEMICZNA

Obserwacja jest jednym z zasadniczych sposobów rozpoznania chemicznego i promieniowania.

Zadaniem tej obserwacji jest :

- wykryć bezpośrednio przygotowanie i początek napadu nieprzyjaciela środkami trującymi i promieniotwórczymi,
- na czas zaalarmować własne pododdziały o grożącym niebezpieczeństwie,
- mierzenie natężenia promieniowania w rejonie posterunku o promieniu do 600 m,

- ustalenie rodzaju użytych środków trujących przez nieprzyjaciela,
- ustalenie rejonów skażonych środkami trującymi i promieniotwórczymi, ^z jakich kierunków dokonano napadu i jakimi sposobami.

Obserwację chemiczną i promieniowania prowadzą :

- obserwatorzy ogólnowojskowi,
- posterunki obserwacji chemicznej ze składu pododdziałów /oddziałów/ obrony przeciwchemicznej,
- podsłuchy chemiczne.

W kompaniach i plutonach obserwację chemiczną prowadzi się w ramach obserwacji ogólnowojskowej wykorzystując przede wszystkim żołnierzy ze składu drużyn schemizowanych.

Posterunki obserwacji chemicznej rozmieszcza się w rejonach punktów obserwacyjnych i stanowisk dowodzenia dowódców oddziałów i związków taktycznych a także na kierunki najbardziej zagrożone w celu obserwacji nieprzyjaciela i rejonu rozmieszczenia własnych wojsk.

Bardzo ważne znaczenie w systemie obrony przeciwchemicznej posiada powiadamianie wojsk o zagrożeniu środkami trującymi i promieniotwórczymi.

Sygnaly powiadamiania o zagrożeniu chemicznym i alarmie chemicznym ustala sztab ogólnowojskowy związku taktycznego wspólnie dla wszystkich pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych.

Sygnal zagrożenia chemicznego jest jednocześnie sygnałem zagrożenia napadu bojowymi środkami promieniotwórczymi.

Sygnal alarmu chemicznego jest jednocześnie sygnałem o skażeniu promieniotwórczym.

Do przekazywania sygnałów powiadamiania wykorzystuje się radio, telefon i sygnały wzrokowe, a w pododdziałach ponadto wykorzystuje się sygnały dźwiękowe.

Sygnaly powiadamiania przekazuje się poza kolejnością, wykorzystując w tym celu działające sieci i kierunki radiowe oraz linie łączności przewodowej.

ROZPOZNANIE POGODY

Posiadanie dokładnych danych o pogodzie ma pierwszorzędne znaczenie w warunkach stosowania broni chemicznej i atomowej.

Rozpoznanie pogody dla celów obrony przeciwchemicznej prowadzi się przez obserwację meteorologiczną, rozpoznanie anemometryczne i studiowanie krótko - terminowych i długoterminowych prognoz pogody.

Zadanie rozpoznania pogody jest :

- prowadzenie obserwacji meteorologicznej w celu określenia stanu pogody w danej chwili, ustalenia miejscowych zmian kierunku i ^{wiatru} szybkości oraz określenie stałości pogody na najbliższe 1 - 2 godziny,
- prowadzenie rozpoznania anemometrycznego, które obejmuje ocenę terenu w/g mapy rozpoznanie i sprawdzenie wniosków z oceny terenu za pomocą przyrządów ~~meteorologicznych~~ meteorologicznych do do możliwości zastojów i głębokości ~~przenikania~~ powietrza zatrutego.

Zadania rozpoznania pogody wykonują posterunki i stacje meteorologiczne wytawione przez pododdziały /oddziały/ obrony przeciwchemicznej, zwykle w rejonach stanowisk dowodzenia oddziałów i związków taktycznych.

2. ZERWANIE LUB OSŁABIENIE NAPADU ŚRODKAMI TRUJĄCYMI, PROMIENIOTWÓRCZYMI.

Zerwanie lub osłabienie napadu nieprzyjaciela środkami trującymi i promieniotwórczymi jest jednym z aktywnych przedsięwzięć obrony przeciwchemicznej.

Zerwanie lub osłabienie napadu środkami masowego rażenia osiąga się za pomocą :

- uderzeń lotnictwa ze składu i bazy chemiczne nieprzyjaciela, rejonów ześrodkowania i rozwijania jego artylerii, moździerzy i oddziałów chemicznych oraz niszczenia lotnictwa, szczególnie bombowego w powietrzu i na lotniskach,

- niszczenia ogniem artylerii moździerzy, składów chemicznych nieprzyjaciela, jego artylerii, moździerzy i wojsk chemicznych w rejonach ześrodkowania i rozwijania,
- niszczenie ogniem artylerii, moździerzy oraz broni maszynowej piechoty, siły żywej i sprzętu chemicznego na rubieży ataku falowego dynamit trującymi i promieniotwórczymi.

Zerwanie lub osłabienie napadu nieprzyjaciela środkami masowego rażenia organizuje dowódca ogólnowojskowego związku taktycznego /oddziału/.

Sztab związku taktycznego /oddziału/ wspólnie z dowódcami rodzajów wojsk i szefem zabezpieczenia chemicznego przygotowuje dowódcy potrzebne dane w celu przyjęcia decyzji do zerwania lub osłabienia napadu nieprzyjaciela.

Na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy sztab rozpracowuje zarządzenie w celu zerwania lub osłabienia napadu nieprzyjaciela środkami masowego rażenia i doprowadza je do wojsk.

3. OCHRONA WOJSK PRZED PORAŻENIEM ŚRODKAMI TRUJĄCYMI, PROMIENIOTWÓRCZYMI I BAKTERYJNYMI.

Ochrona wojsk przed porażeniem bronią masowego rażenia jest jednym z zasadniczych elementów obrony przeciwchemicznej, którą organizuje się w celu utrzymania stałej gotowości bojowej wojsk w warunkach stosowania tego rodzaju broni.

Ochrona wojsk przed porażeniem środkami trującymi, promieniotwórczymi i bakteryjnymi obejmuje :

- zaopatrzenie wojsk w indywidualne środki obrony przeciwchemicznej, środki odkażania i utrzymanie ich w stałej gotowości bojowej,
- szkolenie stanu osobowego w umiejętnym posługiwaniu się środkami obrony przeciwchemicznej i przyrządami dozometrycznymi,
- przygotowanie urządzeń inżynierskich do obrony przeciwchemicznej, przeciwoatomowej i przeciwbakteryjnej,

- organizację kolejnego odpoczynku stanu osobowego w schronach zaopatrzonych w urządzenia filtry -
 - wentylacyjne lub luzowanie pododdziałów/oddziałów/
- w wypadku długotrwałego napadu nieprzyjaciela środkami masowego rażenia,
- obejście odcinków terenu skażonego, zapór chemicznych i ~~zapor inżynieryjnych~~ - chemicznych lub ich pokonanie,
- kontrolę dozometryczną,
- okresowe sprawdzenie przez dowódców wszystkich szczebli posiadania przez stan osobowy środków obrony przeciwochemicznej i przyrządów dozometrycznych oraz przydatność ich do użycia.

a/ Do indywidualnych środków obrony przeciwochemicznej zalicza się maski przeciwgazowe i środki ochrony przeciwochemicznej, skóry oraz indywidualne środki odkażania.

Maski przeciwgazowe, jakie znajdują się na wyposażeniu naszego wojska całkowicie chronią przed środkami trującymi ciałami promieniotwórczymi jak również zabezpieczają drogi oddechowe, twarz, część głowy przed zarażeniem chorobotwórczymi mikroorganizmami i ich toksynami.

Dla ochrony skóry z powodzeniem wykorzystuje się komplety odzieży ochronnej nr 1, 2 i 3.

Jednocześnie z ochroną stanu osobowego należy stosować środki w celu zabezpieczenia uzbrojenia, techniki bajowej, transportu, żywności i wody. Dlatego wykorzystuje się wszystkie znajdujące się na wyposażeniu etatowe środki obrony przeciwochemicznej, a także pokrowce - brezenty, płótna i inne środki podręczne.

Skład osobowy winien być zaopatrzony w indywidualne środki OPChem do 100%, a ponadto należy posiadać jeszcze odpowiedni zapas.

b/ Podstawą obrony przeciwochemicznej jest szkolenie stanu osobowego w umiejętnym posługiwaniu się środkami obrony przeciwochemicznej.

3.1.3.3.3.3.

Szczególne znaczenie w szkoleniu chemicznym posiada systematyczny trening w szybkim i prawidłowym nakładaniu indywidualnych środków obrony przeciwchemicznej oraz w długotrwałym przebywaniu a także odkażaniu, dezaktywacji i dezynfekcji.

W szkoleniu drużyn schematyzowanych wszystkich rodzajów wojsk i pododdziałów rozpoznawczych należy zwrócić szczególną uwagę na umiejętne i szybkie posługiwanie się przyrządami dozometrycznymi, konserwację i przechowywanie w warunkach bojowych.

c/ Przygotowanie urządzeń inżynierskich do obrony przed środkami masowego rażenia polega na :

- hermetyzacji schronów, schronisk i ukryć przed możliwością przedostania się do ich wnętrza środków trujących, promieniotwórczych i bakteryjnych,
- wyposażeniu schronów w urządzenia filtry - wentylacyjne,
- urządzenia przykryć nad transzejami, rowami łączącymi, stanowiskami ogniowymi, źródłami wody, środkami materiałowo-technicznego zaplecza magazynowych na ziemi lub w szczelinach dla ochrony przed skażeniem środkami trującymi, promieniotwórczymi i bakteryjnymi.

Schrony na stanowiskach dowodzenia, punktach obserwacyjnych związków taktycznych i oddziałów, na punktach obserwacyjnych dowódców batalionów /dywizjonów/ dowódców kompanii oraz na dywizyjnych, pułkowych i batalionowych punktach medycznych wyposaża się w etatowe urządzenia filtry-wentylacyjne.

Oprócz tego wyposaża się schrony w nieetatowe urządzenia filtry - wentylacyjne w/g normy 2 - 3 urządzenia FW na kompanię / baterię / ^{dywizji} pierwszego rzutu.

W każdej drużynie przykrywa się transzeje i rowy łączące długości nie mniej niż 10-12 m.

Urządzenia oraz przykrycia hermetyzują wojska wykorzystujące je. Urządzenia filtry - wentylacyjne montują i demontują wojska inżynierskie.

Ochrona przed działaniem broni bakteryjnej oparta jest na tych samych zasadach jak i obrona przed środkami trującymi. Jednak należy mieć na uwadze, że w warunkach napadu bakteryjnego ludzie udający się do schronów z atmosfery zarażonej mogą się stać źródłem rozpowszechnienia chorób wśród składu osobowego, znajdującego się w schronach. Dlatego w przewidywaniu napadu bakteryjnego dowódca w każdym wypadku w zależności od sytuacji winien określić sposób wykorzystania schronów.

d/ Kolejny odpoczynek stanu osobowego oraz przyjęcie posiłku w schronach wyposażonych w urządzenia filtrów-wentylacyjne organizują w zależności od ilości schronów dowódca kompanii / baterii / lub dowódca batalionów / dywizjonów /. Przy tym powinna być utrzymana stała gotowość bojowa pododdziałów. Odpoczynek w schronie nie powinien być krótszy od dwóch godzin.

Luźnowanie oddziałów i pododdziałów w czasie długotrwałego i zmasowanego napadu środkami trującymi, promieniotwórczymi i bakteryjnymi przeprowadza się tylko za pozwoleniem wyższego przełożonego w wypadku :

- konieczności dłuższego odpoczynku oddziałów i pododdziałów po długotrwałym wykonywaniu zadań bojowych w warunkach napadu środkami masowego rażenia,
- konieczność zmiany środków obrony przeciwchemicznej oraz umundurowania impregnowanego wskutek wyczerpania ^{się} ich mocy ochronnej,
- konieczność krótkotrwałego odpoczynku i przyjęcia posiłku przez stan osobowy pododdziałów, jeśli w rejonie, na który dokonywany jest długotrwały napad nie ma schronów wyposażonych w urządzenia filtrów-wentylacyjne lub nie ma ich w dostatecznej ilości,
- konieczności przeprowadzenia całkowitej dezaktywacji i zabiegów sanitarnych jeżeli dawki napromienienia stanu osobowego są wyższe od dopuszczalnych norm.

e/ W działaniach bojowych wojsk bardzo często pododdziały będą napotykać zapory chemiczne i inżynieryjno - chemiczne. Zapory chemiczne są to odcinki / rejony / terenu skażonego środkami trującymi i promieniotwórczymi oraz pola fugasów chemicznych i promieniotwórczych kierowanych i niekierowanych.

Zapory inżynieryjno - chemiczne są to odcinki / rejony /, na których zapory chemiczne urządzone są w kombinacji z zaporami inżynieryjnymi.

Zapory chemiczne i inżynieryjno - chemiczne z reguły obchodzi się.

Odcinki terenu skażonego w wypadku niemożności obejścia pokonuje się pieszo, na samochodach, transporterach opancerzonych, desantem na czołgach i działkach pancernych z wykorzystaniem środków obrony przeciwchemicznej.

W zależności od sytuacji, w odcinkach terenu skażonego mogą być wykonywane przejścia przez odkażenie, dezaktywację i dezynfekcję.

Zapory inżynieryjno - chemiczne i zapory chemiczne w wypadku braku obejść są pokonywane przejściami, które wykonują saperzy i chemicy.

Poza zasięgiem ognia nieprzyjaciela pokonywanie odcinków skażonych przeprowadza się w następującej kolejności :

- stan osobowy kolumn pieszych pokonuje odcinki w nałożonych indywidualnych środkach obrony przeciwchemicznej, po pokonaniu odcinka indywidualne środki obrony przeciwchemicznej zdejmuje się na zarządzenie dowódców pododdziałów, każdy następny pododdział zdejmuje środki ochrony po przejściu miejsca, gdzie środki ochronne zostały zdjęte przez poprzedni pododdział,
- kolumny konne pokonują odcinki terenu skażonego w nałożonych maskach przeciwgazowych u jeźdźców, a u koni w maskach, okularach i środkach ochrony nóg / ochrona nóg koni nie jest konieczną na szosie lub dobrze ubitej drodze/, odległość i odstępy między jeźdźcami zwiększa się, marsz odbywa się stępą, kolejność zajmowania środków ochrony koni jak podano wyżej,

- stan osobowy kolumn pancernych, zmechanizowanych i zmotaryzowanych, pokonuje odcinki terenu skażonego w nałożonych maskach przeciwgazowych, stan osobowy na samochodach bez brezentu, okrywa się narzutami ochronnymi, przegląd i odkrażanie / dezaktywacja, dezynfekcja / wozów i dział przeprowadza się na najbliższym postoju, indywidualne środki ochrony przeciwchemicznej zdejmuje się na zarządzenie dowódców pododdziałów wówczas, gdy nie istnieje niebezpieczeństwo porażenia.

Posuwanie się wojsk przez przejścia odbywa się w maskach przeciwgazowych.

W celu regulacji ruchu i utrzymania porządku na początku i końcu przejść wystawia się posterunki regulacji ruchu.

Przy pokonywaniu odcinków skażonych ciałami promieniotwórczymi należy regulować szybkość przekraczania wychodząc z norm dopuszczalnych jednorazowych dawek promieniowania oraz stopnia napromienienia stanu osobowego w poprzednich działaniach bojowych.

Wielkość dawki napromienienia oblicza się według następującego wzoru :

$$D = \frac{Np \cdot S}{V}$$

gdzie: D - dawka napromienienia,

Np - natężenie promieniowania w rtg/godz. na odcinku skażonym,

S - szerokość pasa skażonego w kilometrach,

V - szybkość pokonywania w km/godz.

Przykład:

$$D = \frac{30 \cdot 1,5}{3} = 15 \text{ rtg.}$$

Jeżeli chodzi o pokonywanie odcinków terenu zarażonego bronią bakteryjną, to wykonuje się w taki sposób i przestrzegając zasad, jak przy pokonywaniu terenu skażonego środkami trującymi i promieniotwórczymi.

f/ Kontrolę dozometryczną organizuje się na zarządzenie dowódców oddziałów i związków taktycznych siłami i środkami pododdziałów obrony przeciwochemicznej. Kontrola dozometryczna dzieli się na kontrolę upromienienia i kontrolę stopnia skażenia promieniotwórczego.

Kontrola dozometryczna napromienienia wojska działającego w terenie skażonym dzieli się na indywidualną i grupową.

Dla indywidualnej kontroli napromienienia kierownik polowego laboratorium chemicznego wydaje indywidualne komory dowódcom pododdziałów, którzy przekazują je zgodnie z dziennikiem ewidencji napromienienia / załącznik nr 1/ stanowi osobowemu swoich pododdziałów przed wyruszeniem na wykonanie zadania w terenie skażonym. Podczas działania wojsk w terenie skażonym wydaje się indywidualne komory jonizacyjne, przygotowane do pomiarów dawek promieniowania do 50 rentgenów, a do pracy na punktach zabiegów specjalnych - do 5 rentgenów. Po zakończeniu pracy komory zwraca się w celu dokonania pomiaru i wpisu do dzienników ewidencji napromienienia.

Zbiorową kontrolę napromienienia organizuje się w pododdziałach w terenie skażonym i prowadzi się ją siłami chemików zwiadowców przydzielonych z pododdziałów przeciwochemicznej za pomocą dozometrów i rentgenometrów. Wyniki zbiorowej kontroli napromienienia dowódca pododdziału wpisuje do dziennika ewidencji napromienienia stanu osobowego.

Kontrolę dozometryczną stopnia skażenia promieniotwórczego uzbrojenia, sprzętu bojowego, środków transportowych, umundurowania, oporządzenia innego mienia organizuje się w celu określenia konieczności przeprowadzenia zabiegów sanitarnych i dezaktywacji.

Kontrolę dozometryczną stopnia skażenia przeprowadza się po wyjściu wojsk z rejonu skażonego oraz podczas przeprowadzenia całkowitych zabiegów sanitarnych i dezaktywacji.

Dla przeprowadzenia kontroli dozometrycznej stopnia skażenia wojsk po wyjściu z rejonów skażonych wystawia się posterunki dozometryczne w składzie 2 - 3 chemików zwiadowców wyposażonych w 1 - 2 beta - gamma radiometry i jeden alpha - radio - metr.

Przez posterunki przepuszcza się wojska w zasadzie po dokonaniu częściowych zabiegów sanitarnych i częściowej dezaktywacji.

g/ Okresowe sprawdzenie posiadania przez stan osobowy środków obrony przeciwochemicznej i przyrządów dozometrycznych.

Koniecznym warunkiem dla utrzymania stałej gotowości bojowej w wypadku użycia przez nieprzyjaciela środków masowego rażenia jest utrzymywanie środków obrony przeciwochemicznej i przyrządów dozometrycznych w stałej sprawności i gotowości użycia.

Dowódcy wszystkich szczebli okresowo sprawdzają posiadanie przez stan osobowy środków obrony przeciwochemicznej i przyrządów dozometrycznych oraz ich przydatność do użycia.

Sprawdzenie posiadania tych środków przez stan osobowy dokonują dowódcy pododdziałów i oddziałów w okresie przygotowawczym i po zakończeniu każdego dnia walki.

W celu sprawdzenia przydatności masek przeciwgazowych i wymiany we właściwym czasie pochłaniaczy prowadzi się na szczeblu kompanii / baterii / i batalionu / dywizjonu / dokładną ewidencję czasokresu przebywania stanu osobowego w powietrzu zatrutym z uwzględnieniem rodzaju środka trującego - go.

Sprawdzenie przyrządów dozometrycznych przeprowadzają w batalionach /dywizjonach/ instruktorzy chemicy, w oddziałach i pododdziałach wojsk chemicznych dowódcy lub technicy - dozometryści.

Cechowanie przyrządów dozometrycznych przeprowadza się z reguły w okresie przygotowawczym siłami i środkami

kompanii obrony przeciwochemicznej dywizji.

4. LIKWIDACJA SKUTKÓW NAPADU CHEMICZNEGO, SKAŻENIA PROMIENIOTWÓRCZEGO I BAKTERYJNEGO.

Zasadniczym celem likwidacji ^{napadu} chemicznego, skażenia promieniotwórczego i bakteryjnego jest zabezpieczenie swobody działań wojsk i maksymalne zmniejszenie strat stanu osobowego po wykonaniu napadu środkami masowego rażenia.

Likwidacja skutków napadu chemicznego, skażenia promieniotwórczego i bakteryjnego obejmuje :

- okazanie natychmiastowej pomocy porażonym środkami trującymi i promieniotwórczymi,
- ^{odkażania} dezaktywację i dezynfekcję uzbrojenia i sprzętu bojowego, środków transportowych, umundurowania, oporządzenia i odzieży chemicznej,
- zdjęcie z zaopatrzenia skażonej żywności i paszy w celu przeprowadzenia badań oraz oczyszczenia skażonej wody,
- wykonanie przejść w odcinkach terenu skażonego lub całkowite odkażanie, dezaktywacja i dezynfekcja oddzielnych, najważniejszych pod względem taktycznym odcinków,
- oznaczenie granic odcinków terenu skażonego,
- odbudowa uszkodzonych schronów i ukryć przystosowanych do obrony przeciwochemicznej.

Likwidację skutków organizują dowódcy wszystkich szczebli w zakresie zadań wykonywanych przez dany rodzaj wojsk lub służb.

Wykonanie tych przedsięwzięć nakłada następujące obowiązki :

- na wszystkie rodzaje wojsk - przeprowadzenie odkażenia, dezaktywacji, dezynfekcji uzbrojenia i sprzętu bojowego, umundurowania i ~~umundurowania~~ oporządzenia zabiegów sanitarnych, odkażania, dezaktywacji i dezynfekcji oddzielnych odcinków terenu,
- na wojska chemiczne - przeprowadzenie całkowitych zabiegów sanitarnych, całkowitego odkażania, dezaktywacji i dezynfekcji uzbrojenia, sprzętu bojowego, środków transportowych, umundurowania, oporządzenia, środków obrony przeciwochemicznej oraz odkażanie i dezynfekcji terenu, przejść i dróg i oznaczenie

granic odcinków terenu skażonego.

- na wojska inżynieryjne - przeprowadzenie dezaktywacji i dezynfekcji terenu przy pomocy maszyn inżynieryjnych, odkażanie, dezaktywacje i dezynfekcje wody, odbudowę uszkodzonych schronów i ukryć przystosowanych do obrony przeciwochemicznej,
- na służbę medyczną - okazanie lekarskiej pomocy ludziom i zwierzętom służbowym porażonym środkami trującymi, promieniotwórczymi i bakteryjnymi oraz przeprowadzenie sanitarno - higienicznej kontroli żywności, paszy i wody,
- na służbę kwatermistrzowską - przeprowadzenie dezaktywacji i dezynfekcji umundurowania w pralniach chemicznych, przeimpregnowanie umundurowania, odkażania, dezaktywacji i dezynfekcję środków i sprzętu na składach, bazach i innych urządzeniach tyłowych.

a/ Okazanie pomocy porażonym.

Ludziom i zwierzętom porażonym środkami trującymi promieniotwórczymi i bakteryjnymi okazuje się pomoc w postaci zabiegów sanitarnych bezpośrednio w pododdziałkach oraz na punktach medycznych i weterynaryjnych.

Częściowe zabiegi sanitarne przeprowadzają osobiście żołnierze przy użyciu indywidualnych pakietów przeciwochemicznych możliwie w krótkim czasie po skażeniu.

Najbardziej skutecznym sposobem uniknięcia porażenia ciałkami promieniotwórczymi jest mycie nieoskoniętych części ciała / twarzy, szyi, rąk / i płukanie ust nie skażoną wodą.

Całkowite zabiegi sanitarne przeprowadza się przez mycie całego ciała gorącą wodą z mydłem na placach zabiegów sanitarnych.

W osiedlach można wykorzystać istniejące kąźnie. Przy skażeniu środkami bakteryjnymi należy przed obmyciem ciała gorącą wodą natrzeć je roztworem dezynfekcyjnym.

Zabiegi sanitarne rannych i chorych przeprowadza się na etapach ewakuacji medycznej.

Częściowe zabiegi weterynaryjne koni przeprowadzają szeregowi /jeźdźcy/, do których one należą, wykorzystując końskie pakiety przeciwochemiczne i wodę.

Całkowite zabiegi weterynaryjne przeprowadza się na placach zabiegów weterynaryjnych. Zwierzęta ranne, oporzone itp. skierowuje się do ~~ambulanse~~ ambulansu. W przypadku broni bakteryjnej przewiduje się znacznie więcej przedsięwzięć dotyczących prowadzenia likwidacji zakażenia bakteryjnego we właściwy sposób. Obejmują one ustalenie ilości porażonych, prowadzenie obserwacji lub kwarantanny, ewakuację i leczenie szpitalne, a także dezynfekcję umundurowania i ekwipunku. Oprócz tego jako przedsięwzięcia profilaktyczne przeprowadza się szczepienie i wykorzystuje się antybiotyki.

Uwzględniając niebezpieczeństwo chorób zakaźnych spowodowanych zarazkami dżumy, cholery itp. w oddziałach i pododdziałach wprowadza się kwarantannę.

Kwarantanna jest to system przeciwepidemicznych przedsięwzięć skierowanych na izolację ogniska zarażenia i ~~likwidację zachorowań. Okres kwarantanny określa się w zależności od zarazków i może trwać do jednego miesiąca.~~

b/ Odkazanie, dezaktywacja i dezynfekcja.

Odkazanie, dezaktywacja i dezynfekcja sprzętu i wyposażenia może być częściowa i całkowita.

Częściowe odkazanie, dezaktywację i dezynfekcję uzbrojenia i sprzętu bojowego przeprowadza się w celu usunięcia środków trujących, promieniotwórczych i bakteryjnych z tych części, z którymi spotyka się stan osobowy podczas wykonywania czynności bojowych.

Częściowe odkazanie, dezaktywację i dezynfekcję uzbrojenia i sprzętu bojowego przeprowadza obsługujący je stan osobowy bezpośrednio w pododdziałach i na stanowiskach ogniowych.

Do wykonania częściowego odkazania i dezaktywacji wykorzystuje się indywidualne pakiety przeciwochemiczne, zestawy odkazające PMDK i ADK i środki podręczne do tego celu mogą być wykorzystane rozpuszczalniki jak benzyna, nafta i inne. Do częściowej dezaktywacji wykorzystuje się szmaty,

pakuły moczone w wodzie, beznynie, nafcie itp.

Całkowite odkażanie, dezaktywacje i dezynfekcje uzbrojenia i sprzętu bojowego przeprowadza się celu usunięcia środków trujących, promieniotwórczych i bakteryjnych z całej skażonej powierzchni.

Całkowite odkażanie i dezynfekcję przeprowadza się za pomocą roztworów odkażających i dezynfekcyjnych. Całkowitą dezaktywację przeprowadza się przez zmywanie ciał promieniotwórczych wodą, rozpuszczalnikami lub roztworami niezamarzającymi z przecieraniem skażonych powierzchni szczotkami, tamponami i pakuzkami.

Całkowite odkażanie, dezaktywację i dezynfekcję uzbrojenia, sprzętu i środków transportowych przeprowadza się w ugrupowaniu bojowym wojsk lub na punktach zabiegów specjalnych.

Odkażanie, dezaktywacja i dezynfekcja umundurowania i oporządzenia dzieli się na częściową i całkowitą.

Częściowe odkażanie przeprowadza się przy użyciu indywidualnych pakietów przeciwochemicznych bezpośrednio w pododdziałach.

Częściowa dezaktywacja umundurowania i oporządzenia polega na usunięciu ciał promieniotwórczych za pomocą wytrząsania i obmiatania.

Częściowej dezaktywacji umundurowania nie przeprowadza się, częściową dezynfekcję oporządzenia osiąga się przez dwukrotne przecieranie tamponem zmoczonym w roztworze odkażającym.

Częściowe odkażanie, dezaktywację i dezynfekcję przeprowadza się w rejonie skażonym lub po wyjściu z niego przez stan osobowy - osobiście.

Całkowite odkażanie i dezynfekcję umundurowania w zasadzie przeprowadza się na punktach odkażania umundurowania.

Punkty zabiegów specjalnych organizuje się siłami pododdziałów obrony przeciwochemicznej od szczebla dywizji wzwyż, a rozwija się w rejonie drugich rzutów.

c/ Odkazanie, dezaktywacja i dezynfekcja terenu.

Przejście w odcinkach terenu skażonego wykonuje się o szerokości 8 - 10 m.

W wypadku skażenia promieniotwórczego, przejścia urządza się przeważnie dla ruchu jednostronnego o szerokości 4 - 5 m. Dla ruchu dwustronnego urządza się dwa takie same przejścia w odległości nie mniejszej niż 25 m. jedno od drugiego.

Do odkazania ze środków trujących i bakteryjnych używa się odkazalników w stanie stałym i ciekłym oraz cieczy dezynfekcyjnych. Odkazanie może być też przeprowadzone w sposób mechaniczny npż przekopanie lub nałożenie warstwy izolującej.

Dezaktywację przeprowadza się przy użyciu wody, przekopanie, zmiatanie, nałożenie warstwy izolującej.

Urządzenie przejść w zaporach inżynieryjno - chemicznych i chemicznych dokonują wspólnie pododdziały wojsk inżynieryjnych i chemicznych.

Odkazanie, dezaktywację i dezynfekcję urządzeń obronnych oddzielnych odcinków na stanowiskach ogniowych, punktach obserwacyjnych, stanowiskach dowodzenia, punktach medycznych, a także przejść dla ludzi przeprowadza się przez odjęcie wierzchniej warstwy gruntu.

Odkazanie i dezynfekcję przejść za pomocą odkazalników i roztworów dezynfekcyjnych przeprowadzają pododdziały obrony przeciwochemicznej.

Do dezynfekcji terenu używa się następujących roztworów dezynfekcyjnych: - zimą 50% roztwór chlorku siarkowodoru w dwuchloroetanole, latem - 10% wody - roztwór dwu - trzeciozasadowej soli podchlorynu z następnym polaniem wodą /1 ltr/ m²/.

Odkazanie, dezaktywację i dezynfekcję przejść sposobami mechanicznymi / przy pomocy maszyn / przeprowadzają wojska inżynieryjne.

Odkazanie, dezaktywację i dezynfekcję niewielkich odcinków terenu wykonują same pododdziały znajdujące się w danych rejonach.

d/ Zdjęcie z zaopatrzenia skażonej żywności.

Żywność i paszę skażone środkami trującymi, promieniotwórczymi i bakteryjnymi zdejmuje się z zaopatrzenia i wykorzystuje według orzeczenia służby medycznej i weterynaryjnej.

Żywność i paszę posiadające stopień skażenia promieniotwórczego niższy od dopuszczalnych norm nie podlega dezaktywacji.

Żywność i paszę, których nie poddaje się odkażaniu dezaktywacji, lecz przeznaczają się do zniszczenia, spala się lub zakopuje w ziemi w oddaleniu od osiedli i źródeł wody.

Przed zakopaniem żywności lub paszę oblewa się naftą, ropą naftową itp.

Woda skażona środkami trującymi, promieniotwórczymi lub bakteryjnymi nie nadaje się do picia, przygotowania posiłków i pojenia zwierząt. Może ona być wykorzystana do tych celów tylko po oczyszczeniu, za zgodą szefów służby medycznej i weterynaryjnej.

Kontrolę dozometryczną stopnia skażenia żywności, paszy i wody przeprowadzają dozometryści z pododdziałów obrony przeciwchemicznej, a szczególnie badanie w polowych laboratoriach dozometrycznych.

5. Właściwości obrony przeciwchemicznej tyłów.

Obronę przeciwchemiczną tyłów organizuje się we wszystkich sytuacjach bojowych w celu zabezpieczenia pracy oddziałów / pododdziałów / i urządzeń tyłowych podczas napa-
du środkami masowego rażenia.

Do właściwości obrony przeciwchemicznej tyłów należy :

- rozpoznanie chemiczne terenu i powiadomianie oddziałów / pododdziałów / i urządzeń tyłowych o napa-
dzie środkami trującymi i promieniotwórczymi nieprzyjaciela,
- bezpośrednia ochrona przed środkami trującymi, promieniotwórczymi i bakteryjnymi urządzeń tyłowych rannych i chorych, przebywających na leczeniu oraz

oraz sprzętu bojowego i sprzętu wszystkich rodzajów zaopatrzenia,

- zabezpieczenie stałej eksploatacji dróg dowozu i ewakuacji w wypadku skażenia ich środkami trującymi, promieniotwórczymi i bakteryjnymi,
- likwidacja skutków skażenia środkami trującymi, promieniotwórczymi i bakteryjnymi w rejonie oddziałów i urządzeń tyłowych,
- organizacja zbiórki skażonego wyposażenia i sprzętu bojowego, pozostawionego na polu walki.

Oddziały /pododdziały/ i urządzenia tyłowe organizują i realizują obronę przeciwochemiczną swoimi siłami i środkami.

W obiektach i urządzeniach tyłowych prace obrony przeciwochemicznej prowadzą drużyny schematyzowane, które organizuje komendant obiektu z pośród obsługi danego obiektu.

Skład i organizacja drużyny :

- dowódca drużyny / nieetatowy / oficer lub podoficer d/s OPChem obiektu,
- patrol rozpoznania chemicznego / 3 - 5 ludzi /,
- grupa zabiegów specjalnych / 3 - 5 ludzi /.

Rozpoznanie chemiczne i promieniowania w rejonach tyłowych prowadzą patrole rozpoznania chemicznego, wydzielone z przygotowanych w tym kierunku żołnierzy i podoficerów oddziałów i urządzeń tyłowych.

W wypadku skażenia większego rejonu, tyłów powołuje się do prowadzenia rozpoznania pododdziały obrony przeciwochemicznej lub w zależności od sytuacji patrole dozometryczne na samolotach śmigłowych.

Rozpoznanie chemiczne i promieniowania dróg dowozu i ewakuacji prowadzą pododdziały dowozu. W tym celu do składu kolumn włącza się oddzielnych chemików zwiadowców.

Obserwację chemiczną i promieniowania w rejonach tyłowych prowadzą posterunki obserwacji chemicznej i warty oddziałów / pododdziałów / i urządzeń tyłowych, a na drogach dowozu i ewakuacji służba ochrony organizowana przez sztab związku taktycznego / oddziału /.

Przy urządzeniach medycznych na rozkaz dowódcy związku taktycznego / oddziału /, stwarza się zapas indywidualnych środków obrony przeciwchemicznej, środków odkażania, dezaktywacji i dezynfekcji oraz wymiennej puli umundurowania.

Dla ukrycia stanu osobowego, sprzętu i wyposażenia przed skażeniem środkami trującymi, promieniotwórczymi i bakteryjnymi wykorzystuje się pomieszczenia, przykrycia, namioty, schroniska, szczeliny, płótna brezentowe, etatowe i podręczne środki. Szczególną uwagę należy zwrócić na dokładne ukrycie żywności i paszy. Transport samochodowy i tabor kołowy okrywa się płótnem brezentowym lub środkami podręcznymi.

Schrony urządzeń medycznych i przeznaczone do rozmieszczenia stanu osobowego przygotowuje się do obrony przeciwchemicznej.

W wypadku skażenia większej ilości sprzętu przechowywanego w składach oraz dróg dojazdu do odkażania / dezaktywacji / ich przeznacza się oddziały / pododdziały / obrony przeciwchemicznej.

Zapasy żywności i paszy, które uległy skażeniu w składach oddziałów i związków taktycznych, zabezpiecza się. Możliwości ich dalszego wykorzystania określa odpowiednio służba medyczna i weterynaryjna.

Uszkodzone skażone środki transportowe i sprzęt bojowy, które nie mogą być naprawione na miejscu, po częściowym odkażaniu / dezaktywacji, dezynfekcji / ewakuuje się na punkt zbiórki wozów uszkodzonych, gdzie rozmieszcza się na oddalonym i ogrodzonym specjalnym placu. Przed naprawą ich należy przeprowadzić całkowite odkażanie / dezaktywację, dezynfekcję /.

Przy większych ilościach skażonego sprzętu bojowego i środków transportowych mogą być wysłane do ich odkażania / dezaktywacji, dezynfekcji / pododdziały obrony przeciwchemicznej.

Odkażanie / dezaktywację / dróg dowozu i ewakuacji przeprowadzają oddziały / pododdziały / wojsk chemicznych.

Drużyny wydzielone do zbiórki skażonego sprzętu i wyposażenia na polu walki zaopatruje się w lekką odzież ochronną i indywidualne komory jonizacyjne. Do drużyny przydziela się

jednego - dwóch chemików z pododdziałów obrony przeciwchemicznej wyposażonych w przyrządy dozometryczne.

6. **OBYWIĄZKI DOWÓDCÓW I SZTABÓW W ZAKRESIE OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ.** przedsięwzięć

Dokładną organizację i wykonanie obrony przeciwchemicznej uzyskuje się przez :

- dokładne opanowanie wszystkich zasad obrony przeciwchemicznej przez wojska,
- dokładne planowanie i wykonanie wszystkich niezbędnych przedsięwzięć obrony przeciwchemicznej,
- zabezpieczenie wojsk w konieczny sprzęt,
- przeszkolenie wojsk do działań w warunkach użycia broni masowego rażenia,
- dobrze zorganizowane i stałe dowodzenie wojskami.

Dowódcy i sztaby wszystkich szczebli dowodzenia odpowiadają za organizację obrony przeciwchemicznej w podległych im jednostkach.

W związku z tym, że użycie broni atomowej i chemicznej nieprzyjaciela może spowodować w bardzo krótkim czasie zmianę sytuacji na froncie, dowódcy wszystkich szczebli winni według własnej inicjatywy podejmować wszystkie niezbędne kroki zmierzając do jak najlepszej organizacji obrony przeciwchemicznej nie czekając na zarządzenie i wskazówki starszych dowódców i sztabów.

Organizując obronę przeciwchemiczną, dowódca jednostki powinien wskazać :

- główne zadania obrony przeciwchemicznej wojsk,
- rejony lub rubieże, na których najbardziej prawdopodobne jest użycie broni atomowej i chemicznej nieprzyjaciela,
- porządek powiadamiania wojsk o bezpośrednim zagrożeniu chemicznym,
- zadania rozpoznania chemicznego i promieniowania, czas i porządek ich wykonania oraz siły i środki przeznaczone do tego celu,

- porządek i termin inżynierskiego przygotowania terenu z punktu widzenia przeciwochemicznego,
- porządek i terminy zabezpieczenia jednostek w środki obrony przeciwochemicznej i aparaturę dozometryczną,
- wytyczne odnośnie szkolenia wojsk z punktu widzenia obrony przeciwochemicznej,
- termin opracowania planu zabezpieczenia chemicznego.

Sztaby związków taktycznych i oddziałów na podstawie wskazówek dowódcy winni :

- powiadamiać we właściwym czasie wojska o niebezpieczeństwie napadu atomowego i chemicznego,
- przygotować dla dowódcy wszystkie niezbędne dane do decyzji o obronie przeciwochemicznej,
- uwzględnić wymogi obrony przeciwochemicznej przy opracowaniu dokumentacji bojowej,
- planować wyszkolenie wojsk w zakresie obrony przeciwochemicznej,
- przeprowadzić kontrolę wykonania przeprowadzonych przedsięwzięć obrony przeciwochemicznej przez podległe związki taktyczne i oddziały.

W N I O S K I :

Obrona przeciwochemiczna wojsk w warunkach współczesnych środków walki jest jednym z bardzo ważnych elementów zabezpieczenia wojsk przed porażeniem broni atomowej, chemicznej i bakteryjnej.

Poważnie wzrasta znaczenie zadań, jakie stoją przed wojskami w zakresie obrony przeciwochemicznej. Szczególnie wzrasta znaczenie konieczności prowadzenia ciągłego rozpoznania chemicznego i promieniowania oraz niezawodnie działającego systemu uprzedzenia wojsk o istnieniu zagrożenia użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia i istnieniu skażenia. Wzrasta również znaczenie organizacji likwidacji skutków użycia tych broni i bezpośredniej ochrony stanu osobowego.

Głębokie przyswojenie przez wojska zasad obrony przed rażącym działaniem broni masowego rażenia jest zasadniczym czynnikiem zachowania gotowości bojowej we wszelkich warunkach masowych napadów.

Istniejące w chwili obecnej środki ochrony są w stanie do minimum zredukować skutki użycia broni masowego rażenia pod warunkiem, że ogół żołnierzy pozna jej właściwości, będzie ściśle przestrzegać zasad ochrony i umiejętności wykorzystania środków obrony przeciwochemicznej.

Możliwości stosowania przez nieprzyjaciela w przyszłych działaniach bojowych nowych i nieznanych dotychczas chemicznych środków walki nakładają na nas konieczność pilnego śledzenia rozwoju broni masowego rażenia i śmiałego wysuwania nowych koncepcji ochrony przed ich działaniem.

OPRACOWAŁ:

/-/-/ NAWROCKI, mjr

Wydrukowane w 50 egz.

egz. nr 1-50-bibl.tajna

yk. Nawrocki, mjr

ruk Jeznach, dn. 21.X.57r.

r ks. 2992/RWYDAWN.

rućn. nr 02244/32.

/ w z ó r /

Dziennik Ewidencji
napromienienia stanu osobowego

/oddział, pododdział/

LP	Stopień, nazwisko, imię i imię ojca	Numer komory	Charakter pracy	Otrzy- mana dawka w rent- genach	Sumaryczna dawka z uwzględnie- niem pop- rzednio otrzymanej	Uwagi:
1.	Plut. Kowalski Jan s. Piotra	10 324	10 czerwca 195... r. Dezakty- wacja przejs- cia	9	15	
	i t.d.					